

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

POLIROM

Liliana Corobca
Caiet de cenzor

EGO
proză

Libris.RO

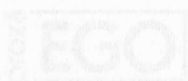
Respect pentru oameni și cărți

Liliana Corobca

Caiet de cenzor

roman

POLIROM
2017

Cuprins

Corespondență	7
Preambul	15
Confesiunea unui hoț de caiet	25

Caiet Lector

Moldovean Filofteia

Direcția Literatură și Artă

1974

Intervenții justificate	43
Biroul Doi Literatură	91
Sfaturi utile din romane	143
Import-Export	195
Loja	243
Celălalt început	269
Calul troian	311

Caiet Lector

Moldovean Filofteia
Direcția Literatură și Artă
1974

Intervenții justificate

De la ședința de azi, luni, 4 februarie 1974:

Bine de avut în vedere, util pentru primele alineate din referate.

Preluând de la fostul Minister al Artelor și Informațiilor un fond de cadre eterogen, în general necorespunzător din punct de vedere politic și profesional, Direcția Generală a Presei și Tipăriturilor încă de la începutul activității sale de sine stătătoare a trebuit să-și formeze un colectiv în întregime nou. În acest scop, Direcția Personal a fost orientată spre recrutarea unor elemente tinere cu certe perspective de dezvoltare. Angajărilor masive din primii ani le-a urmat o activitate susținută de selecționare a cadrelor pe baza cunoașterii calităților profesionale și moral politice ale acestora.

A se folosi unele expresii la autocritică (pentru orice eventualitate).

O altă preocupare a noastră a constituit-o discutarea în ședințele de muncă săptămânale a tuturor intervențiilor și observațiilor efectuate, ceea ce a dat prilejul ca fiecare lector să-și exprime părerea asupra acestora, concluziile discuțiilor fiind trase de șeful colectivului. Aici trebuie să amintim că în străduința de a nu greși deloc, la unii tovarăși s-a manifestat uneori o oarecare tendință de a se opri – nu cu intenția de a interveni – și asupra unor probleme mărunte de stil, de corectură sau de gramatică care de fapt nu intră în competența noastră. Au fost și

cazuri – e adevărat, rare – când unii tovarăși au dat dovadă de nesiguranță sau șovăială în rezolvarea unor probleme sau când au manifestat o impulsivitate nejustificată cu ocazia discutării unor probleme de muncă. Ședințele de muncă săptămânale au constituit de asemenea un bun prilej și pentru discutarea și clarificarea tuturor problemelor de muncă ivite pe parcurs, cum ar fi stilul și metodele de muncă, relațiile dintre tovarășii din colectiv sau în afara colectivului, procedeele de rezolvare a unor materiale și altele.

De pildă:

- am manifestat o impulsivitate nejustificată cu ocazia discutării unor probleme de muncă;
- am avut tendința de a mă opri asupra unor probleme mărunte de stil, de corectură sau de gramatică, care de fapt nu intră în competența noastră;
- am dat dovadă de o anumită nesiguranță în rezolvarea unor probleme.

Sper să nu fie cazul să îmi reproșez eu, de bunăvoie, așa ceva prin ședințe.

7. II. 74

Nu e deloc simplu să înțelegi, de la bun început, ce înseamnă „o greșeală” și ce anume trebuie reproșat unui autor: că-i pesimist, că scrie fie despre ploile triste din noiembrie, fie despre frigul iernii, care te duce cu gândul la înghețul spiritual, deci lipsă de entuziasm pentru noile realizări ale patriei. Viziunea tragică asupra universului, deviaționism. Principiul estetizabilului, estetica debilă – să fie taxată, excesul de estetism adică. Denigrarea realității. Ni s-a spus: atenție la culori! Prea mult alb poate însemna nimicul, înghețul etc., la fel și prea mult negru – moarte, pesimism, verde – aluzie la legionari, culori fistichii, extravagante, ciudat ortografiate, gen: *fuchsia*, *beurdoux*, *beige*, *turcoise* – ploconire în fața Occidentului, cosmopolitism.

Răspunsuri pentru comentarii și cărți

H.: Și roșu?
 R.: I-a trecut vremea. Nici prea mult roșu. Hai, că am scăpat de mult de Armata Roșie.

Eu: Chiar așa? Ai văzut ceva concret în acest sens?

R.: Mi-am notat ultima dispoziție că noile cărți pe care le așteaptă crunta epurare sunt: *Mărețele construcții ale comunismului*, *Inventat în Rusia* de Danilevski; *Soarele rusesc* de Orlov; *Probleme economice ale socialismului în URSS*; Svetlov-Oizerman *Apariția marxismului, o revoluție în filozofie*, *Departe de Moscova* de Ájaev, *Patrie* de Karavaeva, *Fericirea* de Pavlenko... N-ați văzut dispoziția?

H.: După părerea mea, *Departe de Moscova* n-ar trebui interzisă. N-am citit dispoziția, de văzut, parcă am văzut-o. Râdem pe sub mustăți.

Să nu se înțeleagă greșit: dacă, într-un roman, o fată se dă cu roșu pe buze, nu avem nimic subversiv, o lăsăm în pace, dar, dacă într-un oraș roșu oamenii trec în roșu pe străzi, aruncând priviri roșii, aerul e roșu, cerul e roșu etc., atunci e mult de lucru aici, de cenzurat, am în vedere.

Și unui volum despre primăvară unde s-ar cânta în fiecare poem valorile patriei tot i se poate reproșa ceva. Nu există nimic perfect! Secretul și regula este să găsești ceva în fiecare text. Să știi ce să găsești este, desigur, o artă, iar cine o deține e cenzor adevărat. Dar această abilitate vine cu vremea, după o perioadă. De asta ni se spune: cenzorii se formează aici, în instituție, îi formăm noi. Unii învață foarte repede, alții foarte încet sau chiar deloc și pleacă de la noi.

Să luăm exemplul de la Zuki, poreclit „enciclopedie ambulăntă“, care nici nu se obosește să citească manuscrisele, se uită doar fugitiv peste ele și vine cu o concluzie la care nici cei mai atenți și pedanți critici literari n-ar ajunge. Ne propune niște formule atât de încântătoare, nu știm de unde le ia, și ne sfătuiește apoi să nu le repetăm prea des. Să nu le folosim mai mulți cenzori în același timp, că toate merg la

partid, unde sunt citite de aceiași oameni. Trebuie puțină variație, așa cum și textele pe care le cenzurăm sunt variate. „Cenzura trebuie să fie o plăcere, nu o corvoadă“, ne repetă Zuki, „o faci ușor, cu drăgălășenie, cu înțelegere“. Ne recomandă să ne gândim la alți colegi de-ai noștri (de facultate, nu de aici), poate mai buni chiar decât noi, și unde sunt acum, în ce sate, în ce școli îndepărtate... și nouă rău ne este? Nu. Atunci: cu drăgălășenie, compasiune, calm, amabil, că fără autorii naivi și scribelnici cum ne-am câștiga noi pâinea?

Vai, ce noroc că avem așa coleg! Îmi notez toate frazele lui cheie, cum le zice el, ca să le pot utiliza și eu la referate. Cred că e unicul de la noi cu vocație infailibilă pentru cenzură.

22, *vineri*

Săptămâna asta nicio ședință, manuscrisul terminat ieri, 600 pagini!

Teme sau motive tipice care duc la interdicții sigure, material pentru întâlnirea anuală cu împuterniciții din provincie:

- Orice problemă legată de activitatea partidului nostru, deziluziile legate de realizările patriei, demiterile din partid, prezentările negative ale membrilor, funcționarilor din diverse domenii.
- Înfățișarea negativă ori satirică a lucrătorilor Ministerului de Interne, Ministerului Culturii și chiar a împuterniciților DGPT.
- Moda literară (și socială) întâlnită în ultima vreme mai mult în scrierile poetice, caracterizată prin descrierea unor stări depresive, de pesimism sau decadentism și chiar idealism. Atenție și la stările mistice!
- Ploconirea în fața Occidentului, alături de cosmopolitism sunt motive întâlnite mai ales în romane, dar și în oricare din domeniile culturii, științei și tehnicii; realizările regimului nostru sunt supuse îndoielii sau chiar persiflate etc. Aici trebuie aduse exemple concrete.

Respect pentru oameni și cărți

- „A oferi tribuna dușmanului“: se poate observa (trebuie, mai bine zis) citarea excesivă, inutilă și periculoasă a autorilor demascați, a emigranților și, în general, a dușmanilor regimului nostru. Atenție: și autorii noștri pot pune în gura personajelor lor idei dușmănoase cu care personajul principal nu este de acord și le combate, dar discuția în sine și prezentarea ideilor poate trezi în cititor o curiozitate nesănătoasă.
- Scenele erotice, cu dragoste nesănătoasă, vocabular explicit care duce la excitarea simțurilor trebuie urmărite cu atenție. Se va cenzura după caz. Aici criteriile s-au schimbat mult în ultimii ani, dar rămânem pe poziții.
- Rege, monarhie, cuvântul Hohenzollern, numele Carol, regină, prințesă. Perspectivă pozitivă asupra interbelicului.
- România Mare, Orhei, Hotin, Basarabia, Bucovina...

*

Simt cum mă exprim tot mai bine.

Memoriu: în centrala Direcției Generale a Presei și Tipăriturilor lucrează în prezent 290 de salariați. Anul trecut eram mai mulți.

„fug de oamenii mulți, egali, amenințatori prin simpla lor asemănare și uniformitate, punctul inițial, unde-i punctul? aș porni de undeva...” (exemplu)

„ah, corăbii maiestuoase trec prin fața mea în timp ce scriu despre dacii eroici, vapoare albastre, vapoare mov, bărci, corăbii, bărcuțe, iahturi...”

Neconcordanța timpului...”

Tovarășii scriitori au vacanțe pe Litoral, la Neptun, la luxoasa, din câte se aude, vilă a Uniunii Scriitorilor, se lăfăiesc din banii poporului muncitor. Îi hrănesc acolo ca pe porci. Sug sângele poporului, paraziții!, și scriu despre corăbii și bărcuțe, cu pânze colorate! Și se mai plâng de neconcordanță!

Păi da, dacă au de abordat tema dacilor, în peșteri cu ei, în păduri! În totală concordanță!

Un fragment lung, bine scris, fără greșeli, în care personajul principal vrea să se rupă de sat, să ajungă la oraș. Acolo își vede viitorul, viața, fericirea.

Oftez, sunt sigură că și soțul meu gândea la fel. Bărbatul meu și-a dorit cu aceeași intensitate și ardoare, probabil, să plece la oraș. A reușit. Am reușit și eu câte ceva, dar nu tot ce mi-am propus.

Exemple cu texte subversive pentru Cap. II „Intervenții bune“.

Referat de activitate pe luna februarie:

Soarele scoțând razele ca un păun,
Noi sub penele lui undeva, aproape în umbră.
Cei umili și cei mândri alungați de sub coadă, din munți,
de pe plai
Stingem durerea în tandru alai.
Interziși la bonuri de petale de trandafiri,
la îmbrățișări de pisică,
la fotografii de epocă.
Excluși din ordinul hidrataților, al partidului polonic, din
versul apolinic, din societatea pânzelor transparente ale
vapurașelor particulare de pe Marte.

Am cântat ochii albaștri lungiți spre ceafă și plete azurii,
Dar vicleanul amor a săgetat-o pe gospodina mică și
neagră, cu ochii căprii.
Am vrut mare și valuri, am vrut libertate, stau sub talpa
femeii,
adio, dreptate...

Manierism, abstracțiuni, experimentalism suspect. Ermetism – ușa închisă în nas poporului, bine, dar cenzorului i-o poți întredeschide totuși, stimabile.

Resp: S-a spus odată și se tot spune, poezia e repetitivă, numai proza poate aduce ceva nou, nu mă refer la subiect și predicat, ci la mesaj, nu forma, ci conținutul.

De ce nu i-am lăsat Herminei volumul ăsta tâmpit!

Filozofastru – filozof lipsit de valoare.

Filozitate – boală a tuberculilor de cartofi!

Sare o picătură și dansează,
mai sare o picătură și dansează,
atât de ritmic, de parcă ar fi
de la emisiunea „Gimnastica de dimineață“

O picătură stingheră dansează

Prima picătură

Ultima picătură

Dansează, regină (aluzie la monarhie?)

Sângele meu zglobiu

Ți-l dăruiesc azi, ca să fii azi și mai frumoasă și mai tânără.

Prinde-l, soarbe-l!

Ah, cât mă calcă pe nervi ăsta cu picătura lui!

Ah, vrea să mă scoată la pensie înainte de vreme! Sunt sigură că există o categorie de poeme scrise special să ne îmbolnăvească psihic, nu știu ce efect au asupra cititorilor de rând, dar asupra cenzorilor au un efect devastator!

De la prea mulți nervi și încordare, noi, funcționarii și slujitorii destoinici ai patriei, ne îmbolnăvim sistemul nervos și nu numai!

Simt că, dacă mai citesc o dată poemul cu picătura sau unul nou, cu picătură identică, fac ulcer. Deja mi-a crescut aciditatea foarte mult la ce cantitate de nervi am solicitat pentru atâtea texte.

*

Toți dușmanii pe urmele mele.

Am sărutat fata împăratului, am îndrăzniț, sunt fericit, dar iată-i pe urmele mele, muritorul îndrăzneț! Transformă-mă,

zeule atotputernic, într-un pom cu roade, ea va veni, va zâmbi și se va înfrupta când eu în poală îi voi scutura fructa mea, fructa mea.

Decât să mă omoare oamenii cu armele lor necruțătoare, mai bine pom roditor.

Te-am privit, frumoasa mea, ți-am luat mâna ta într-a mea, ți-am strâns mijlocul și te-am rotit, ne-am rotit, cerul și pământul s-au rotunjit, îți cântam, îți dansam.

Tu, uimită, încântată, că o poveste minunată să trăiești îți este dată...

Că un muritor a pătruns în înalta și inaccesibila ta noblețe. Poate am stat prea mult în preajma ta și urmează să mor. Poate nu îți mai este, nu ți-a fost, nu-ți va fi niciodată prea dor?

Impertinent am fost, irațional?

Sau doar următorul cavaler banal?

Acum moarte.

Zeule, fă-mă fruct, fă-mă fruct!

Zeul ascultă, se milostivește, mușchiul usucă, corpul slăbește, ramuri pornesc în părți lungi, rădăcini, cireș sau măr, dulce pom, trezind mii de suspine și dorințe-n albine...

Crengi răcoroase, tainice te vor chema, fructul aromat spre mine te va îmbia. Să te pedepsesc acum aș vrea, dulcea mea.

Nu-mi dau seama cum să cenzurez pentru moment. Sigur e mult de tăiat aici. Revin. Recitesc.

Mai bine zis, nu știu ce argument să invoc: poziție paseistă, slaba realizare artistică, limbaj exagerat de tradiționalist, gongorism lozincard?

*

Acțiunile concrete de ridicare permanentă a nivelului de pregătire politico-ideologică a lucrătorilor, traducerea în viață a planurilor de măsuri ale Colegiului privind creșterea competenței și a calităților moral-politice ale acestora, întărirea continuă a organizației de bază a DGPT și

Respectiv, promovarea unei poziții combative față de greșeli și lipsuri la muncă, față de spiritul funcționăresc și manifestări neprincipiale au dat rezultate pozitive. În colectivele de muncă există o atmosferă sănătoasă, exigentă, marea majoritate a cadrelor sunt oameni profund devotați și competenți. În ultimii ani nu s-au manifestat abateri grave, încălcări ale normelor vieții de colectiv, acte de necinste sau corupție.

*

„Eu tai, sunt tăietorul de aripi al meu.

Ceilalți nu au viteza mea, abia se țin pe urmele mele.

O să ajung la tine și nu vei mai avea ce tăia!“

Păi, da, tai tu, tai, dar mai bine ai avea mai multă încredere în noi. Știm noi că toți cred că pot fi cenzori. Că se nasc și cenzori, și scriitori! Are cine să-ți taie aripile, zburătorule, suntem o armată solidă și vigilentă, cum nici nu-ți imaginezi. Dacă cenzura începe de la tine, ce mai rămâne? Oricum, trebuie să te dezamăgesc, oricât de mult ai tăia, ne rămâne și nouă ceva, e datoria noastră de cenzori să lăsăm o amprentă pe cartea ta. Și scrii de parcă ai merge cu sorcova, oricine poate face așa. Deci, dragă aripioară, având în vedere că zbori într-un context neadecvat și insuficient de optimist, folosești sensuri nerecomandabile, sugerând experiențe dureroase și auto-traumatizante, te anunț și te asigur că vei dispărea din minunatul volum! Nu te surprinde deloc! Erai sigur de asta, ai vrut doar să mă previi că de asta scrii tu așa prost și ești un mare mediocru, în general, pentru că, de fapt, tai ce ai mai bun, de nu ai fi tăiat, ai fi fost un geniu! Așa gândiți voi. Știi ceva, ia mai lasă-mă! Poezia nu are nimic cu politica! Un geniu scrie excepțional și despre o rățușcă, despre o frunză, despre copiii fericiți, despre cartierele frumoase de blocuri care se construiesc, drumuri largi, soare deasupra capului! Și tu mă bați la cap cu aripa ta de doi bani! Marș, să nu te văd, ratatule! N-ai loc în literatură! Aici înving cei puternici!